

Capitolul 2

RESPONSABILITATEA DE-A SUFERI PENTRU EVANGHELIE

1. Transmiterea adevărului (v. 1, 2)

Tu dar, copilul meu, întărește-te în harul care este în Hristos Isus. Și ce-ai auzit de la mine, în fața multor marturi, încredințează la oameni de încredere, care să fie în stare să învețe și pe alții.

Primul capitol s-a încheiat cu referința dureroasă pe care o face Pavel la cele petrecute printre creștinii din provincia romană Asia (1:15). Onisifor și familia sa se pare că reprezintă singura excepție de la regulă. Acum Pavel, pe un ton imperativ, îl roagă pe Timotei să rămână pe calea dreptei credințe, deși cei din jurul lui s-au lepădat de ea. Acesta este primul dintr-o serie de îndemnuri asemănătoare pe care le conține epistola, care încep cu *su oun* sau cu *su de* care înseamnă „tu dar” sau „dar tu”, și care-l somează pe Timotei să nu cedeze în fața climatului spiritual general. Lui Timotei îi fusese încredințată responsabilitatea de a conduce biserica, în pofida timidității sale innăscute și a faptului că urma să lucreze tocmai acolo unde autoritatea apostolului era repudiată. Era ca și cum Pavel i-ar spune: „N-are nici o importanță ce gîndesc, ce spun sau ce fac

ceilalți oameni. N-are nici o importanță cât de slab și de fricos te simți. Tu, Timotei, fii tare!”

Bineînțeles, dacă îndemnul s-ar fi oprit aici, ar fi fost inutil, chiar absurd. La fel de bine ar fi putut Pavel să-i spună unui melc să se grăbească sau unui cal să zboare. Și ar fi fost cam același lucru să-i poruncească unui om așa de timid ca Timotei să fie tare. Dar chemarea lui Pavel de-a fi tare este creștină, nu stoică. Nu este o poruncă imperioasă adresată lui Timotei de-a fi tare în sine și prin sine – adunându-și toate puterile și scrișnind din dinți – ci „de-a fi întărit lăuntric”¹ prin „harul care este în Hristos Isus”. NEB dezvoltă ideea astfel: „Ia putere din harul lui Dumnezeu care este al nostru în Hristos Isus”. Timotei trebuie să-și găsească resursele spirituale pentru lucrare nu în sine însuși, ci în harul lui Hristos. Nu doar în ce privește mîntuirea sîntem dependenți de harul lui Dumnezeu (1:9), ci și în ce privește lucrarea.

Pavel indică genul de lucrare pentru care Timotei va avea nevoie să se întărească prin harul lui Hristos. Ceva mai înainte, fusese îndemnat să fie tare în credință și să păstreze comoara de preț a Evangheliei (1:13, 14). Acum însă i se cere ceva mai mult decît să păstreze adevărul; i se cere să-l transmită și altora. Dacă necredințioșia Bisericii din Asia îl obliga pe Timotei să păstreze adevărul cu credințioșie, apropiata moarte a apostolului îl obliga pe Timotei să facă tot ce era necesar pentru a transmite adevărul intact următoarei generații. Pentru această transmitere a adevărului de la om la om, Pavel preconizează patru etape.

1. Credința i-a fost încredințată lui Pavel de către Hristos. Iată de ce o numește el „[ceea] ce mi s-a încredințat” (1:12,

¹ Optez pentru diateza pasivă a verbului (Ellicott, p. 121), deși ar putea fi și la diateza reflexivă: „întărește-te lăuntric”. Același verb apare la diateza pasivă în Ef. 6:10, iar în Fl. 4:13 și 2 Tm. 4:17 apare la diateza activă.

RSV). Adevărul Evangheliei i-a fost încredințat lui Pavel, nu l-a născocit el. Ca apostol al lui Isus Hristos, Pavel subliniază faptul că Evanghelia sa „nu este de obîrșie omenească”, n-a inventat-o el, nu este născocirea altcuiva, nici nu se sprijină pe simpla tradiție omenească. Dimpotrivă, el a putut scrie: „N-am primit-o, nici n-am învățat-o de la vreun om, ci prin descoperirea lui Isus Hristos” (Gal. 1:11, 12).

2. Ceea ce i-a încredințat Hristos lui Pavel, i-a încredințat și apostolul lui Timotei. Astfel „comoara mea” devine virtual „comoara ta” și „ceea ce mi-a fost încredințat mie” (1:12) devine „lucrul acela bun care ți s-a încredințat” (1:14). Acest tezaur de preț constă din anumite „învățăături sănătoase” pe care Timotei le-a auzit din gura lui Pavel. Expresia „ai auzit de la mine” (1:13, *par' emou êkousas*) se repetă întocmai în 2:2, cu adaosul că Timotei a auzit aceste lucruri rostite de către Pavel „în fața multor martori”. Timpul aorist al verbului s-ar părea că se referă nu doar la o singură ocazie publică în care Timotei a auzit învățătura apostolului – la botezul său ori cu ocazia ordinării sale – ci, mai degrabă, la totalitatea învățăturilor sale, de-a lungul anilor. Referința la acei „mulți martori” arată că, în nici un caz, credința apostolică n-a fost o tradiție secretă, transmisă în mod particular lui Timotei (așa cum susțineau gnosticii), a cărei autenticitate nu putea fi deci verificată prin nici un mijloc, ci, dimpotrivă, a fost o învățătură publică, al cărei adevăr era garantat de acei mulți martori care au auzit-o și care puteau verifica spusele lui Timotei comparîndu-le cu cele ale apostolului.

Această afirmație a lui Pavel a devenit de-o mare importanță în secolul următor, cînd gnosticismul a luat amploare și s-a răspîndit. De exemplu, Tertulian din Cartagina a scris capitolul 25 al operei sale *De praescriptione haereticorum*

[Despre scrierile ereticilor] (c. 200 d.Hr.) mai ales împotriva gnosticilor care pretindeau că dețin revelații particulare și că posedă niște tradiții secrete transmise lor de către apostoli. Tertulian n-ar fi fost niciodată de acord cu afirmația că apostolii „au încredințat unele lucruri tuturor, în mod deschis, iar alte lucruri doar câtorva, în taină“. Aceasta deoarece (argumentează el) în chemarea sa adresată lui Timotei de a păzi tezaurul de preț al Evangheliei „nu există nici cea mai mică aluzie la vreo doctrină ocultă, ci, dimpotrivă, o poruncă fermă să nu accepte nimic altceva decât învățătura pe care o auzise de la Pavel însuși și pe care (sînt convins) o auzise rostită în mod public – «înaintea multor marturi» după cum afirmă el”¹.

3. Ceea ce Timotei a auzit de la Pavel trebuie „să încredințeze la oameni de încredere“. Bineînțeles, pe lângă cei mulți din Asia, care s-au lepădat de credință, au mai rămas cîțiva „oameni de încredere“. Oamenii pe care îi vizează Pavel trebuie să fie în primul rînd devotați Cuvîntului lui Dumnezeu, avînd funcția de căpătîi de a-i învăța pe alții, creștini vîrstnici a căror responsabilitate ar trebui să fie, asemenea bătrînilor iudei din cadrul sinagogii, apărarea tradiției. Astfel, bătrîni creștini sînt „ispravnicii lui Dumnezeu“ – după cum i-a scris Pavel lui Tit într-o epistolă recentă (1:7) – deoarece lor le-au fost date în grijă atît familia lui Dumnezeu cît și adevărul lui Dumnezeu. Cerința fundamentală pusă administratorilor este să fie demni de încredere (1 Cor. 4:1, 2). Trebuie să fie „oameni credincioși”.

4. Astfel de oameni trebuie să fie dintre cei care (după cum ar trebui tradus relativul *hoitines*) „să fie în stare să-i învețe și pe alții“. Abilitatea sau competența pe care Timotei trebuie să o urmărească la astfel de oameni rezidă, pe de-o parte, în

integritatea caracterului lor sau în credincioșia lor, deja menționate, iar pe de altă parte, în capacitatea lor de a-i învăța pe alții. Trebuie să fie *didaktikoi*, „profesori pricepuți“, un cuvînt folosit de Pavel în 1 Timotei 3:2, pentru a-i desemna pe candidații la slujirea creștină, și pe care îl va mai folosi în acest capitol (2:24).

Acestea reprezintă, așadar, cele patru etape ale procesului de transmitere a adevărului pe care îl preconizează Pavel: de la Hristos la Pavel, de la Pavel la Timotei, de la Timotei la „oameni de încredere“ și de la „oameni de încredere“ la „alții“. Aceasta este adevărata „succesiune apostolică“. Negreșit, procesul necesită implicarea multor oameni, un întreg șir de „oameni de încredere“, dar succesiunea apostolică rezidă mai întîi în mesajul transmis de ei, apoi în persoana celor care l-au transmis. Trebuie să fie o succesiune a tradiției apostolice, mai degrabă decît a lucrării, a autorității sau a ierarhiei, o transmitere a doctrinei apostolilor păzită și dată mai departe, neschimbată de la apostoli la generațiile următoare, trecută din mîna în mîna asemeni torței olimpice. Această tradiție apostolică, „lucrul bun încredințat“, trebuie căutată acum în cărțile Noului Testament. La modul ideal, „Sfînta Scriptură“ și „tradiția“ ar trebui să fie niște termeni intersanjabili, deoarece, ceea ce biserica transmite de la o generație la alta ar trebui să fie credința biblică, nici mai mult nici mai puțin de atît. Iar credința biblică este credința apostolică.

În continuarea acestui capitol, Pavel adaugă cîteva lucruri cu privire la slujba de învățător la care a fost chemat Timotei. Pentru exemplificare, folosește șase metafore foarte elocvente. Primele trei sînt tot atîtea imagini preferate ale lui Pavel: soldatul, atletul și plugarul. În scrisorile anterioare, Pavel le-a

¹ *Early Latin Theology*, editată de S.L. Greenalade, vol. V, SCM, Biblioteca Clasicilor Creștini, 1956, p. 47.

folosit în mai multe rînduri pentru a sublinia și adînci în conștiința cititorilor săi mai multe adevăruri spirituale. Aici ele accentuează ideea că munca lui Timotei va fi obositoare, implicînd și trudă și suferință.

2. Metafora 1: Ostașul devotat (v. 3, 4)

*Sufere împreună cu mine, ca un bun ostaș al lui Hristos.
Nici un ostaș nu se încurcă cu treburile vieții, dacă vrea să placă celui ce l-a scris la oaste.*

În timpul închisorii, Pavel a avut destule ocazii să-i urmărească pe soldații romani și să se gîndească la posibile paralele dintre un ostaș și un creștin. În scrierile sale precedente, el s-a referit la lupta împotriva puterilor și domniilor, în care ostașul creștin este angajat, la armura pe care acesta trebuie s-o îmbrace și la armele pe care trebuie să le folosească (Ef. 6:10 și urm.; 1 Tm. 1:18; 6:12; 2 Cor. 6:7; 10:3-5; cf. Rm. 6:13, 14). Aici însă, „bunul ostaș al lui Hristos Isus” este denumit astfel deoarece el este un om devotat cauzei lui Isus, un om care-și arată devotamentul prin faptul că acceptă și suferința, și renunțarea.

Soldații din serviciul activ al armatei nu se așteaptă să aibă o viață ușoară sau ferită de orice riscuri. Ei socotesc greutățile, riscul și suferința ca pe ceva de la sine înțeles. Aceste lucruri sînt o parte integrantă a chemării unui soldat. Așa cum scrie Tertulian în opera sa *Ad Martyres* [Către martiri]: „Nici un soldat nu vine la război înconjurat de lux, nici nu se aruncă în iureșul luptei dintr-un dormitor confortabil, ci dintr-un cort îngust și provizoriu, unde se îngrămădesc greutăți, austeritate

și neplăceri”¹. În mod similar, creștinul nu trebuie să se aștepte la o viață ușoară. Dacă este loial față de Evanghelie, el este sigur că va întâmpina ostilitate și batjocură. El trebuie să „sufere împreună” cu tovarășii săi de arme.

Ostașul trebuie să accepte să renunțe la traiul civil la fel cum acceptă să sufere. Pe durata stagiului militar, el nu trebuie „să se vîre în viltoarea vieții” (JBP). Dimpotrivă, se debarasează de tot ceea ce ține de viața civilă, pentru a se dedica în întregime vieții ostășești și pentru a-și mulțumi superiorii sau pentru „a fi pe deplin la dispoziția comandantului” (JBP). După cum spune E. K. Simpson: „priveliștea disciplinei militare ne-a oferit o mare lecție despre seriozitate”². Astfel, în cel de-al Doilea Război Mondial, oamenii își spuneau mereu unii altora cu un zîmbet silit: „Ce să-i faci, e război...” – un cuvînt de ordine prin care se justifică orice austeritate, renunțarea la sine și abținerea de la activități inocente din cauza stării de necesitate.

Creștinul căruia i-a fost rînduit de Dumnezeu să trăiască în lume și nu să rupă orice legături cu ea, izolîndu-se, nu poate bineînțeles să se sustragă de la responsabilitățile ce-i revin în mod obișnuit acasă, la serviciu și în cadrul comunității creștine din care face parte. Într-adevăr, în calitatea sa de creștin, trebuie să se achite de ele într-un mod exemplar și conștiincios, nicidecum să se ferească de ele. Și nici să nu uite, așa cum Pavel i-a adus aminte lui Timotei în prima sa epistolă, că: „orice făptură a lui Dumnezeu este bună; și nimic nu este de lepădat dacă se ia cu mulțumiri” sau că: „Dumnezeu... ne dă toate lucrurile din belșug, ca să ne bucurăm de ele” (1 Tm. 4:4; 6:17). Prin urmare, nu toate activitățile „seculare” îi sînt interzise

¹ *Ad Martyres*, capitolul 2, paragraf 3, p. 346.

² Simpson, p. 131.

bunului ostaș al lui Hristos, ci mai curînd acele "încurcături în treburile vieții" care, deși pot fi nevinovate în ele însele, îl pot totuși împiedica să lupte în bătăliile lui Hristos. Acest sfat se aplică în special lucrătorului creștin sau pastorului, care este chemat să se consacre lucrării de învățare și slujire a turmei lui Hristos. În afara acestui text din Sfînta Scriptură, mai există și altele care afirmă răsplată, că, dacă este cu puțință, pastorul nu trebuie să aibă o povară în plus pe umerii săi, aceea de a-și câștiga existența efectuînd vreo muncă „seculară“.

Este adevărat că apostolul însuși și-a câștigat adeseori existența recurgînd la meseria sa, confecționarea de corturi. Totuși, în ceea ce-l privea, a fost foarte clar că motivul său era de natură personală și excepțională, și anume dorința sa de a vesti „fără plată Evanghelia“ pentru a nu pune „vreo piedică Evangheliei lui Hristos“ (1 Cor. 9:18, 12). Cu toate acestea, el a afirmat cu putere principiul valabil pentru el și pentru orice lucrător creștin conform căruia, din porunca Domnului, „cei ce propovăduiesc Evanghelia să trăiască din Evanghelie“ (1 Cor. 9:14). Într-adevăr, el a cerut în modul cel mai limpede ca aceasta să fie regula generală. Și acest lucru trebuie să fie reamintit în zilele noastre, cînd slujbele „auxiliare“, „suplimentare“ ori cu „jumătate de normă“ sînt în creștere, slujbe prin care pastorul continuă să-și exercite profesia seculară, ocupîndu-se de slujirea creștină doar în timpul liber. Ar fi dificil să susținem că o astfel de slujire creștină contrazice Sfintele Scripturi. Totuși, e greu să împaci o asemenea slujire cu îndemnul apostolului de a ne feri de iureșul vieții. În timpul serviciului divin de ordinare a prezbiterilor din Biserica Anglicană, episcopul bisericii îi îndeamnă stăruiitor pe candidați cu următoarele cuvinte: „Gîndiți-vă cu toată seriozitatea la cît de studioși vi se cere să fiți, citind și învățînd Scripturile... și,

pentru aceeași cauză, trebuie să renunțați la altceva, lăsînd deoparte (pe cît se poate) toate grijile și învățăturile lumești..., dăruiți-vă cu trup și suflet acestei Sfînte Slujbe... consacrați-vă pe deplin atingerii acestui unic țel și concentrați-vă toată atenția în această direcție“.

Acest verset însă nu se aplică doar pastorilor. Fiecare creștin este, într-o anumită măsură, un ostaș al lui Hristos, chiar dacă este tot atît de timid ca și Timotei. Indiferent de temperamentul pe care-l avem, nu ne putem sustrage conflictului creștin. Și, întrucît ni se cere să fim buni ostași ai lui Isus Hristos, trebuie să ne dedicăm bătăliei sfînte, deprinzîndu-ne cu o viață de autodisciplină, de suferință și ferindu-ne de orice ar putea să ne „încurce“, abătîndu-ne atenția de la ea.

3. Metafora a II-a: Atletul supus rînduielilor (v. 5)

Și cine luptă la jocuri, nu este încununat, dacă nu s-a luptat după rînduieli.

Pavel se întoarce acum de la imaginea ostașului roman spre cea a concurentului participant la jocurile grecești. În nici o întrecere sportivă din antichitate (ca și în cele de astăzi, de altfel) n-a existat vreodată un concurent care să dea dovadă de putere și îndemînare în mod întîmplător. Fiecare sport își are propriile sale reguli, care stabilesc comportamentul jucătorilor atît în cazul competițiilor, cît și, uneori, în cazul antrenamentelor de pregătire. Fiecare întrecere sportivă are, de asemenea, un premiu. În cazul jocurilor grecești, premiile câștigate erau cununi de lauri, și nu medalii de aur sau trofee de argint ca în zilele noastre. Dar nici un concurent, oricît de

strălucit ar fi fost, nu era „încununat“ dacă nu a luptat „după rînduiei“. „Fără rînduială, nu-i cunună“ era pe atunci ordinea de zi.

Viața creștină este asemuită cu regularitate în Noul Testament cu o alergare, nu în sensul că trebuie să fim în competiție unii cu alții (cu toate că ni se cere ca „în cinste fiecare să dea înțietate altuia“, Rm. 12:10), ci din alt punct de vedere, care ține de severa autodisciplină a antrenamentului creștin (1 Cor. 9:24-27), de lepădarea oricărei piedici (Ev. 12:1, 2) și, aici, de păzirea rînduieiilor.

Noi trebuie să alergăm în cursa creștină *nomimōs*, „după rînduiei“. În pofida învățaturii ciudate a așa-numitei „noi moralități“, care subliniază faptul că Legea a fost abolită de către Hristos, creștinul are obligația de-a trăi „în conformitate cu Legea“, păzind poruncile, ascultînd de legile morale ale lui Dumnezeu. Într-adevăr, el nu mai este „sub Legea“ înțeleasă ca mijloc de dobîndire a mîntuirii, ca modalitate prin care se încredințează îndurării lui Dumnezeu, ci aceasta devine pentru creștin un ghid ce-l învață cum să trăiască. Departe de a-și aboli propria Lege, Dumnezeu Și-a trimis prima dată Fiul să moară pentru noi „pentru ca porunca Legii să fie împlinită în noi“, iar acum Își trimite Duhul Său Cel Sfînt să trăiască în noi și să-Și întipărească Legea în inimile noastre! (Rm. 8:3, 4; Ir. 31:33). Mai mult, nu există nici o cunună dacă nu stăm în supunere față de lege, deși aceasta nu ne îndreptățește cu nimic, ci mai degrabă ne arată că niciodată nu ne vom putea justifica prin ceva anume.

Contextul cere ca întrecerea „potrivit rînduieiilor“ să fie respectată în comportamentul moral. Pavel descrie lucrarea creștină, nu doar viața creștină. El pare să spună că răsplata pentru lucrarea bine făcută depinde de credincioșia arătată.

Învățătorul creștin trebuie să-i învețe pe oameni adevărul, construind cu materiale rezistente pe temelia pusă de Hristos, dacă vrea ca munca sa să dănuie și să nu fie nimicită prin foc (cf. 1 Cor. 3:10-15). Astfel, Timotei trebuie să transmită oamenilor de încredere „lucrul bun încredințat lui“, nu oricum, ci prin credință. Numai dacă, asemeni lui Pavel, va persevera pînă la sfîrșit, luptînd și el lupta cea bună a credinței, sfîrșindu-și alergarea și păstrîndu-și credința, poate spera că va primi în acea zi cununa rîvnită, „cununa neprihănirii“ (2 Tm. 4:7, 8).

4. Metafora a III-a: Plugarul harnic (v. 6)

Plugarul trebuie să muncească înainte ca să strîngă rodurile.

Dacă sportivul trebuie să joace cinstit, plugarul trebuie să muncească din răsputeri. El se „trudește“, după cum indică verbul. Într-adevăr, în cazul cultivării pămîntului, munca apăsătoare nu poate lipsi. Acest lucru se adeverește în special în țările în curs de dezvoltare, care nu cunosc mecanizarea agriculturii. În asemenea circumstanțe, o lucrare bună a pămîntului depinde la fel de mult de cantitatea de sudoare și de deprinderile avute. Oricît ar fi de sărăcăcios pămîntul, de neprielnică vremea sau fără spor la lucru țaranul, el trebuie să-și continue munca. Punînd mîna pe plug, nu trebuie să privească înapoi. Episcopul Moule scrie despre „truda anevoioasă și prozaică“ a țaranului. Spre deosebire de viața ostașului și de cea a sportivului, viața plugarului este „complet

lipsită de orice fel de emoții, străină de orice fascinație a pericolului și a aplauzelor“¹.

Cu toate acestea, prima parte din recoltă îi revine țăranului ce-a muncit din răpputeri. O merită. Buna sa recoltă se datorează în exclusivitate trudei sale neîncetate. Iată de ce un leneș nu va deveni niciodată un țăran bun, după cum susține cu insistență cartea Proverbelor. Leneșul n-ajunge niciodată să aibă ce recolta, fie pentru că a adormit când ar fi trebuit să secere, fie pentru că i-a fost prea lene să are în toamna de dinainte, fie pentru că și-a lăsat în paragină câmpul, care a fost năpădit de spini și buruieni (Pr. 10:5; 20:4; 24:30, 31).

La ce fel de recoltă se referă apostolul? Două aplicații sînt mai pronunțat biblice decît altele.

În primul rînd, sfințenia este o roadă. Cu-adevărat, ea este „roada Duhului“, în sensul că Duhul este El Însuși agricultor priceput, crescînd în viața credinciosului roada bună a calităților creștine. Dar noi ne avem partea noastră de îndeplinit. Noi trebuie să „umblăm după îndemnurile Duhului“ și să „semănăm în Duhul“ (Gl. 5:16; 6:8). Mulți creștini sînt surprinși de faptul că ei n-au crescut vizibil în sfințenie. Acest lucru se întîmplă deoarece neglijăm să ne cultivăm câmpul caracterului nostru? „Ce seamănă omul, aceea va și secera“ (Gl. 6:7). După cum arată în nenumărate rînduri episcopul Ryle în valoroasa lui carte, *Holiness* [Sfințenie], „fără muncă, nu-i avere“. De exemplu:

Nu voi ezita niciodată să-mi afirm răspicat convingerea că «nu există cîștig fără trudă». M-aș aștepta mai curînd să prospere afacerea unui agricultor care și-a însămîntat câmpul, iar apoi l-a neglijat complet pînă la vremea stringerii roadelor, decît ca un

credincios să crească în sfințenie dacă și-a neglijat citirea regulată a Bibliei, rugăciunea și frecventarea bisericii în zilele de duminică. Dumnezeu nostru este un Dumnezeu care lucrează prin intermediul unor mijloace și nu va binecuvînta niciodată sufletul aceluia care pretinde că este profund spiritual, încît poate să trăiască și fără cele deja înșirate.¹

După spusele lui Pavel din acest verset, „plugarul“ harnic este cel ce se bucură de primele roade din recoltă. Căci sfințenia este o „roadă“.

În al doilea rînd, tot o recoltă este și cîștigarea de noi suflete pentru Hristos. „Mare este secerișul“, a spus Isus cu referire la cei mulți ce așteptau să audă și să primească Evanghelia (Mt. 9:37; cf. In. 4:35; Rm. 1:13). Bineînțeles că „Dumnezeu care face să crească“ (1 Cor. 3:6, 7) este factorul decisiv. Însă și noi sîntem obligați să facem ceva. În plus, atît aruncarea seminței bune a Cuvîntului lui Dumnezeu, cît și strîngerea roadelor sînt munci grele, mai ales cînd lucrătorii sînt puțini. A cîștiga suflete pentru Hristos este o muncă anevoioasă care nu se poate împlini printr-o formulă ingenioasă, ci printr-un timp îndelungat petrecut în rugăciune, lacrimi și durere și prin relații de prietenie. Din nou, doar „plugarul“ care muncește din greu se poate aștepta la o recoltă mănoasă.

Această noțiune a slujirii creștine, înțeleasă ca muncă anevoioasă, este atît de nepopulară astăzi în unele cercuri de creștini veșnic zîmbitori, încît mă văd nevoit să insist asupra ei. Am menționat deja că verbul înseamnă „a trudi“. Arndt și Gingrich afirmă că, înainte de orice, verbul înseamnă „a fi obosit, extenuat“ și apoi „a munci din răpputeri, a trudi, a se speti muncind“. Atît substantivul (*kopos*), cît și verbul (*kopiaō*) erau două dintre cuvintele favorite ale lui Pavel și ne este

¹ Moule, p. 77.

¹ J.C. Ryle, *Holiness*, James Clarke, 1952, p. 21.

folositor să observăm că, pentru Pavel, slujirea creștină este sinonimă cu un efort susținut, cu o străduință maximă.

Se înțelege de la sine că acest cuvânt poate fi folosit pentru a desemna munca manuală; Pavel îl folosește când scrie despre confecționarea corturilor. „Ne ostenim“, a putut scrie apostolul, „și lucrăm cu mâinile noastre“ (1 Cor. 4:12; cf. Ef. 4:28; 1 Ts. 4:11). Dar în concepția sa, și munca spirituală implică efort continuu. Era gata să recunoască seriozitatea muncii altora, căroră, la sfârșitul Epistolei sale către Romani, le trimite salutul său de sănătate: „Spuneți sănătate Mariei care s-a ostenit pentru voi“ și „Spuneți sănătate Persidei preaiubite, care s-a ostenit mult pentru Domnul“ (Rm. 16:6, 12b). Nu este vorba de faptul că Pavel a așteptat mai mult de la alții decât a fost el dispus să ofere. Dimpotrivă, munca depusă de el pentru înaintarea Evangheliei a fost uriașă. A scris despre „ostenelile, vegherile și posturile“ pe care le-a răbdat, neavînd timp, asemenea Domnului său, să doarmă sau să mănînce. Pe drept cuvînt, a putut afirma cu tot respectul față de ceilalți apostoli că: „am lucrat mai mult decât toți“ (2 Cor. 6:5; 1 Cor. 15:10; cf. Gl. 4:11; Fl. 2:16). Dacă l-am ruga pe apostol să ne dezvăluie natura acestei munci istovitoare, cred că ne-ar răspunde în termenii dublei priorități apostolice: „rugăciune și... propovăduirea Cuvîntului“ (Fp 6:4). În prima sa epistolă către Timotei se referă la acei prezbiteri care „se ostenesc cu propovăduirea și cu învățătura“ (1 Tm. 5:17), iar colosenilor le descrie truda sa prin cuvintele: „Iată la ce lucrez eu și mă lupt după lucrarea puterii Lui care lucrează cu tărie în mine“ (Cl. 1:29-2:1; cf. 1 Tm. 4:10); și scrie acestea în contextul bătăliei rugăciunii, în care se angajează pentru ei.

Binecuvîntarea lui Dumnezeu se revărsa peste lucrarea apostolului Pavel într-o măsură cu totul excepțională. Fără

îndoială, pot fi oferite multe explicații privitor la acest fapt. Dar mă întreb dacă acordăm suficientă atenție zelului și pasiunii, devotamentului său aproape obsesiv, cu care s-a dăruit pe sine însuși lucrării. S-a dăruit fără a socoti prețul; s-a luptat fără a lua în seamă rănile; a muncit pînă la istovire fără a căuta să se odihnească; a trudit fără a cere nici o altă răsplată decît aceea de-a face voia Domnului cu bucurie. Și Dumnezeu a făcut ca strădaniile sale să propășească. Din nou, cel care dobîndește o recoltă bună este „plugarul“ harnic.

Pînă aici, așadar, am studiat primele trei metafore prin care Pavel ilustrează responsabilitățile muncitorului creștin. Cu ajutorul lor, el a pus în evidență trei aspecte ale seriozității pe care trebuie să le găsim în caracterul lui Timotei și în caracterul tuturor acelor care, asemenea lui Timotei, caută să transmită și altora „acel lucru bun“ pe care l-au primit: dăruirea unui bun ostaș, supunerea față de reguli a unui bun sportiv și munca istovitoare a unui bun plugar. Fără aceste calități nu putem nădăjdui să obținem nici un rezultat. Nu va exista nici o victorie pentru ostaș dacă nu se dăruiește cu trup și suflet carierei armelor, nici o cunună pentru sportiv dacă nu respectă regulile și nici o roadă pentru plugar dacă nu muncește din răspuțeri.

5. Calea către înțelegere (v. 7)

Înțelege ce-ți spun; Domnul îți va da pricepere în toate lucrurile.

Versetul 7 este concluzia primului paragraf al acestui capitol. Afirmația susține un important echilibru biblic. Dacă Timotei trebuie să știe și să înțeleagă adevărul – lucru cît se

poate de important, după cum se poate vedea din cele trei metafore folosite de Pavel –, vor fi necesare două tipuri de procese, unul uman și celălalt divin. Timotei trebuie „să se gîndească” și „să reflecteze meditînd” (NEB) la învățătura apostolului, ascultînd-o cu atenție și concentrîndu-și mintea asupra ei. Doar atunci Domnul îi va da pricepere în toate lucrurile. În conformitate cu acest text mult mai bun, pe care-l urmează versiunea RSV, ceea ce exprimă Pavel aici este o promisiune și nu o simplă dorință.

Există cel puțin două implicații importante ale acestei legături dintre studiul omului și iluminarea divină pentru oricine vrea să moștenească darul priceperii făgăduit de Domnul.

În primul rînd, dacă dorim să primim pricepere de la Domnul, trebuie să luăm aminte la ce anume spune *apostolul*. Aici avem un bun exemplu al autorității apostolice conștiente de sine a lui Pavel. El îi poruncește lui Timotei să-i cîntărească învățătura și îi promite că Domnul îi va da „pricepere în toate lucrurile”. Nu vede nimic nefiresc în pretenția sa de a-i fi studiată învățătura cu maximă atenție sau în faptul că spusele lui pot fi interpretate doar de Domnul, ori că acestea sînt pentru Timotei calea de-a dobîndi pricepere. Este evident că Pavel și-a socotit învățătura ca fiind nu a sa, ci a Domnului Însuși. Într-adevăr, în următoarele versete, aproape imperceptibil, el pune semnul egalității între „Evanghelia mea” (v. 8) și „Cuvîntul lui Dumnezeu” (v. 9).

În al doilea rînd, dacă dorim să dobîndim pricepere de la Domnul, trebuie să *luăm aminte* la ce spune apostolul. Unii creștini n-ajung niciodată să studieze în mod serios Biblia. Motivul poate fi, bineînțeles, unul ce ține de „fire”, adică lenea. Dar poate fi și spiritual (dacă nu-i mai corect să-l numesc

„pseudospiritual”), pentru că ei cred că priceperea le va veni direct de la Duhul Sfînt, și nu prin intermediul propriilor eforturi de-a studia Biblia (ceea ce este complet greșit). Aceștia se mărginesc să răsfoiască la întîmplare Biblia, cerînd Duhului Sfînt să le descopere semnificația celor citite. Ei însă nu ascultă de porunca apostolului: „Înțelege ce-ți spun”, „gîndește-te la ce-ți spun”.

Pe de altă parte, alții sînt foarte pricepuți la studiul biblic. Ei sînt cu-adevărat acei „plugari” harnici, concentrîndu-și toată atenția și luptîndu-se cu textul Scripturii pentru a-l înțelege. Aceștia compară versiunile existente ale unuia și aceluiași text, consultă concordanțe și citesc cu atenție comentariile. Însă ei uită că, de fapt, numai Domnul dă pricepere, că este un dar oferit de El.

Așadar, nu trebuie să separăm ceea ce Dumnezeu a pus laolaltă. Pentru a înțelege Biblia, este esențială păstrarea echilibrului între meditație și rugăciune. Datoria noastră constă în studierea cu atenție a textului Sfintei Scripturi, iar Dumnezeu ne va dărui înțelegerea necesară.

6. Suferința – o condiție a binecuvîntării (v. 8-13)

Adu-ți aminte de Domnul Isus Hristos, din sămînța lui David, înviat din morți, după Evanghelia mea, pentru care sufăr pînă acolo că sînt legat ca un făcător de rele. Dar Cuvîntul lui Dumnezeu nu este legat. De aceea rabd totul pentru cei aleși, pentru ca și ei să capete mîntuirea care este în Hristos Isus, împreună cu slava veșnică. Adevărat este cuvîntul acesta: dacă am murit împreună cu El, vom și trăi împreună cu El. Dacă răbdăm, vom și împărăți împreună cu El. Dacă ne lepădăm de El, și El

Se va lepăda de noi. Dacă sîntem necredincioși, totuși El rămîne credincios, căci nu Se poate tăgădui singur.

Din nou avem în față un paragraf prin care apostolul va introduce alte trei metafore pentru a ilustra rolul muncitorului creștin. Cele spuse pînă aici pot fi rezumate prin zicala „nimic din ce-i de preț, nu vine ușor”. Nici un ostaș, sportiv sau plugar nu așteaptă rezultate fără a munci sau a suferi mai întii. Aici Pavel abordează aceeași temă. Dacă pînă acum s-a folosit de metafore, acum aduce cîteva exemple reale, în primul rînd, din experiența lui Hristos (v. 8), apoi cea personală în calitate de apostol (v. 9, 10) și, în fine, din experiența tuturor credincioșilor creștini (11-13).

a. Experiența lui Hristos (v. 8)

La prima vedere, porunca „Adu-ți aminte de Domnul Isus Hristos” pare neobișnuită. Cum L-ar putea uita Timotei pe Domnul? Totuși, memoria omului este foarte slabă și capricioasă: este posibil să-ți uiți pînă și propriul nume! Epitaful de pe mormîntul lui Israel este: „ei au uitat repede”, iar pentru a preveni tendința noastră de a-L uita pe Hristos răstignit, Domnul Și-a instituit în mod deliberat Cina ca pe o sărbătoare a comemorării, ca pe o înmiresmată floare de „nu-mă-uita”. Chiar și așa, Biserica L-a uitat adeseori pe Isus Hristos, lăsîndu-se atrasă fie de dezbaterile teologice sterile, fie de activitățile filantropice, fie de propriile-i afaceri parohiale meschine.

Așadar, cum și de ce sîntem datori să ni-L amintim pe Hristos? Deoarece, El este chintesența Evangheliei, inima lucrului bun încredințat. Într-adevăr, după spusele lui Pavel, El este inima „Evangheliei mele”, Evanghelia „nu inventată de

mine, ci încredințată mie”¹, acel „tezaur de preț”. Astfel, dacă Timotei trebuie să păzească lucrul încredințat lui și să-l transmită cu credincioșie altora, el trebuie „să-și aducă aminte de Isus Hristos ... după Evanghelia mea”.

În special, trebuie să ne aducem aminte de Hristos ca Cel „înviat din morți” și născut „din sămînța lui David”. Reflectînd la aceste două expresii, observăm că ne oferă o descriere cvasicompletă a Evangheliei. Nașterea, moartea, învierea și înălțarea lui Isus sînt, toate, implicit cuprinse în ele. De asemenea, ne reamintesc de Persoana Sa divino-umană, precum și de lucrarea Sa mîntuitoare.

Persoana Sa. Sintagma „din sămînța lui David” implică umanitatea Sa, întrucît vorbește despre descendența Sa pămîntească din seminția lui David. Cuvintele „înviat din morți” conțin o referință implicită la divinitatea Sa, întrucît prin învierea Sa din morți, Hristos este prezentat ca Fiul lui Dumnezeu.²

Lucrarea Sa. Expresia „înviat din morți” arată că El a murit pentru păcatele noastre și a fost înviat pentru a dovedi eficacitatea sacrificiului Său răscumpărător. Sintagma „din sămînța lui David” afirmă că El Și-a întemeiat Împărăția în calitatea Sa de cel mai mare Fiu al marelui David (cf. Lc. 1:32, 33). Luate împreună, cele două sintagme par a se referi la dublul Său rol de Mîntuitor și Domn.

Mai există un motiv pentru care Timotei trebuie „să-și aducă aminte de Domnul Isus Hristos, din sămînța lui David, înviat din morți”. Nu doar pentru că aceste adevăruri constituie Evanghelia pe care Timotei trebuie s-o propovăduiască, ci și pentru că ele ilustrează, pornind de la experiența trăită de

¹ Lock, p. 95.

² Rm. 1:4. Să amintim și faptul că în Rm. 1:3 Isus este, de asemenea, descris ca „născut din sămînța lui David în ce privește trupul.”

Însuși Isus Hristos, principiul conform căruia moartea este poarta ce duce la viață iar suferința este calea spre glorie. Într-adevăr, Cel ce-a murit, a înviat din morți și Se născuse într-o iesle umilă, din sămînța lui David, domnește acum în slavă pe tronul lui David. Ambele expresii expun într-o formă concisă contrastul dintre smerenie și înălțare.

„Așadar, Timotei, pare a spune apostolul, cînd vei fi ispitit să te ferești de durere, umilire, suferință sau moarte în lucrarea ta, adu-ți aminte de Isus Hristos și mai gîndește-te!“

b. Experiența apostolului Pavel (v. 9, 10)

Pavel suferă pentru Evanghelie, trebuind să îndure rușinoasa și dureroasa povară a lanțurilor ce-i imobilizează trupul. Deși este cetățean roman și complet nevinovat, el este legat „ca un criminal de rînd“ (NEB) – cuvîntul mai este folosit în Noul Testament doar cu referire la cei doi răufăcători răstigniți împreună cu Isus (Lc. 23:32, 33). Dar, deși el este ferecat în lanțuri, Cuvîntul lui Dumnezeu nu este legat. Tocmai lui, la prima sa apărare, i s-a dat ocazia și puterea de-a propovădui pe deplin Cuvîntul lui Dumnezeu înaintea completului de judecată, după cum îi va explica el mai tîrziu lui Timotei, dîndu-i și cîteva detalii (4:16, 17). În plus, Cuvîntul lui Dumnezeu s-a răspîndit prin mulți alții și, în special, Timotei trebuie să se implice tot mai mult în această lucrare.

Relația dintre suferința lui Pavel și eficacitatea Evangheliei nu este doar contrastivă: „Sînt în lanțuri, nu însă și Cuvîntul lui Dumnezeu“. Relația dintre ele este și de tipul cauză-efect: „De aceea rabd totul pentru cei aleși, pentru ca și ei să capete mîntuirea“. Să observăm în treacăt că doctrina alegerii nu anulează necesitatea predicării Evangheliei. Dimpotrivă, o fundamentează, deoarece Pavel predică și suferă pentru acest

lucru, „pentru ca“ cei aleși „să capete mîntuirea care este în Hristos Isus, împreună cu slava veșnică“. Cei aleși nu dobîndesc mîntuirea în Hristos separat de propovăduirea despre Hristos, ci prin intermediul predicării.

În plus, nu numai predicarea, ci și suferința care rezultă de aici constituie mijloacele prin care cei aleși sînt mîntuiți. Afirmatia lui Pavel, potrivit căreia, într-un anumit sens, mîntuirea altora este asigurată prin suferința sa, ne poate uimi la prima vedere. Totuși, lucrurile stau așa. Bineînțeles, nu în sensul că suferința sa ar avea vreo eficacitate răscumpărătoare, precum aceea a lui Hristos, ci în sensul că cei aleși sînt mîntuiți prin Evanghelie și că e imposibil să predici Evanghelia fără să suferi pentru ea. Acesta este un alt caz de „glorie prin suferință“, „eterna glorie“ a celor aleși dobîndită prin suferința îndurată de către apostol.

c. Experiența creștină comună (v. 11-13)

Pavel citează în aceste versete o zicală curentă în epocă sau o parte dintr-un imn creștin timpuriu, afirmînd că este vrednic de încredere¹. Ea este formată din două perechi de maxime, care sînt axiome generale ale vieții și experienței creștine. Și se aplică fără excepție tuturor credincioșilor. Prima pereche se raportează la acei ce rămîn credincioși adevărului și sînt gata să sufere pentru el; cea de-a doua pereche se referă la cei care devin necredincioși, lepădînd adevărul.

Dacă am murit împreună cu El, vom și trăi împreună cu El.
Dacă răbdăm, vom și împărăți împreună cu El (v. 11b, 12a)

¹ Există patru citate similare în Epistolele pastorale, toate începînd cu formula „adevărat este cuvîntul...“ și anume în 1 Tm. 1:15; 3:1; 4:9 și Ti. 3:8.

Moartea împreună cu Hristos, care este menționată aici, trebuie să se refere, avînd în vedere contextul, nu atît la moartea noastră față de *păcat* prin unirea cu Hristos, în moartea Lui, cît mai degrabă la moartea noastră față de *noi înșine* și față de propria *încredere* în forțele noastre, arătată prin purtarea propriei cruci, urmîndu-l pe Hristos. Primul caz este descris de Pavel în Romani 6:3 („Nu știți că toți cîți am fost botezați în Isus Hristos, am fost botezați în moartea Lui?”); cel de-al doilea caz este descris de el atît în 1 Corinteni 15:31 („în fiecare zi eu sînt în primejdie de moarte”; RSV, *zilnic mor față de mine insumi*), cît și în 2 Corinteni 4:10 („Purtăm întotdeauna cu noi, în trupul nostru, omorîrea Domnului Isus”). Că acesta este înțelesul fragmentului de imn menționat pare evident din faptul că expresiile „am murit împreună cu Hristos” și „răbdăm” sînt paralele.

Prin urmare, viața creștină este descrisă ca fiind o viață de suferință, de continuă lepădare de sine. Numai dacă ne facem acum părtași suferințelor Lui, vom fi părtași împreună cu El la domnia Lui în ceruri. Drumul către viață este moartea, iar calea către slavă este suferința (cf. Rm. 8:17; 2 Cor. 4:17).

Dacă ne lepădăm de El, și El se va lepăda de noi. Dacă sîntem necredincioși, totuși El rămîne credincios, căci nu Se poate tăgădui singur (v. 12b, 13).

Această pereche de maxime ia în considerare posibilitatea înfricoșătoare a respingerii lui Hristos, dovedindu-ne lipsa de credință. Prima frază: „dacă ne lepădăm de El, și El se va lepăda de noi” pare a fi un ecou al avertismentului rostit de Domnul Însuși: „de oricine se va lepăda de Mine înaintea

oamenilor, Mă voi lepăda și Eu înaintea Tatălui Meu care este în ceruri” (Mt. 10:33).

Ce putem spune despre a doua frază: „dacă sîntem necredincioși, totuși El rămîne credincios”? Afirmația a fost adesea considerată drept o asigurare comodă că, dacă ne lepădăm de Hristos, El nu Se va lepăda de noi, fiindcă nu va fi niciodată necredincios, așa cum sîntem noi. Este adevărat, desigur, că Dumnezeu nu dă niciodată dovadă de nestatornicie sau de necredincioșie. Cu toate acestea, logica acestui imn creștin, cu cele două perechi de maxime aflate în echilibru, necesită cu adevărat o interpretare diferită. „Dacă ne lepădăm de El” și „dacă sîntem necredincioși” sînt propoziții paralele, ceea ce înseamnă că și afirmațiile „El se va lepăda de noi” și „El rămîne credincios” sînt, de asemenea, propoziții paralele. În acest caz, „credincioșia” Lui, cînd noi sîntem necredincioși, va fi credincioșie față de propriile-I avertismente. William Hendriksen afirmă: „Credincioșia caracterului lui Dumnezeu înseamnă aducerea la îndeplinire atît a amenințărilor, ...cît și a promisiunilor Sale”¹. Așadar, El se va lepăda de noi, după cum arată ultima afirmație. Într-adevăr, dacă nu S-ar lepăda de noi (rămînînd credincios avertismentelor Sale clare), atunci S-ar tăgădui singur. Dar, dincolo de orice îndoială sau nesiguranță, un lucru este cert în legătură cu Dumnezeu: „El nu se poate tăgădui singur”.

Ideea că nu există nimic ce Dumnezeu „nu poate” face este complet străină pentru unii oameni. Nu poate El să facă orice? Nu toate lucrurile Îi sînt cu putință? Nu este El omnipotent? Ba da, dar trebuie să înțelegem omnipotența lui Dumnezeu. Dumnezeu nu este un dictator totalitar, care își exercită puterea în mod arbitrar, făcînd absolut orice. Omnipotența lui

¹ Hendriksen, p. 260.

Dumnezeu este libertatea și puterea de a face absolut orice din ceea ce El alege să facă. Dar El alege să facă doar binele, să lucreze în conformitate cu perfecțiunea caracterului și a voii Sale. Dumnezeu poate să facă orice este compatibil cu Sine Însuși, cu Ființa Sa desăvârșită. Singurul lucru pe care El nu-l poate face, fiindcă nu vrea, este să Se tăgăduiască pe Sine Însuși sau să acționeze contrar Sieiși. Așadar, Dumnezeu rămâne totdeauna El Însuși, Același Dumnezeu al îndurării și al dreptății, Cel care împlinește promisiunile, dăruindu-ne viață, dacă acceptăm să murim împreună cu Hristos, dar care, așa cum ne-a avertizat, Se leapădă de noi dacă ne lepădăm de El, deoarece nu Se poate tăgădui pe Sine Însuși.

Uitându-ne înapoi la prima jumătate a acestui capitol (v. 1-13), observăm că apostolul Pavel revine mereu la una și aceeași lecție. Pornind de la analogii seculare (ostașul, sportivul, plugarul) și trecând prin detalierea unor experiențe spirituale (experiența lui Hristos, a sa și a altor creștini), el scoate în evidență faptul că binecuvîntarea vine prin suferință, roada prin trudă, viața prin moarte și slava prin durere. Aceasta este o lege invariabilă a vieții și slujirii creștine.

De ce, atunci, să ne așteptăm ca lucrurile să fie ușoare pentru noi ori să le promitem altora o viață ușoară? Nici înțelepciunea umană, nici revelația divină nu ne îndreptățesc să avem astfel de speranțe. De ce să ne înșelăm pe noi înșine și pe alții? Adevărul este tocmai contrariul: „fără durere, nu-i nici câștig“ sau „fără cruce, nu-i cunună“.

În virtutea acestui principiu, de la o naștere umilă și o moarte rușinoasă, Isus Hristos a ajuns la învierea glorioasă și domnia cerească. Acest principiu a acționat și în cazul lui Pavel, care a acceptat să fie pus în lanțuri în celula unei închisori doar pentru ca cei aleși să poată dobîndi mîntuirea și slava. Același

principiu îl face pe ostaș să dorească să rabde greutățile, pe sportiv, disciplina și pe plugar, munca istovitoare. Prin urmare, ar fi ridicol să credem că viața și slujirea creștină nu ne vor costa nimic.

În cea de-a doua parte a capitolului 2 din 2 Timotei (v. 14-26) Pavel continuă plastica descriere a portretului lui Timotei, ca învățător și transmite al credinței, portret care se potrivește oricărui slujitor creștin, învățător sau lucrător. Recurge din nou la trei metafore: „lucrătorul care n-are de ce să-i fie rușine“ (v. 15), „vasul de cinste“ (v. 21) și „robul Domnului“ (v. 24). Fiecare dintre ele adaugă portretului o nouă trăsătură.

7. Metafora a IV-a: Lucrătorul destoinic (v. 14-19)

Adu-le aminte de aceste lucruri, și roagă-i fierbinte înaintea lui Dumnezeu, să se ferească de certurile de cuvinte, cari nu duc la alt folos decît la pieirea celor ce le ascultă. Caută să te înfățișezi înaintea lui Dumnezeu ca un om încercat, ca un lucrător care n-are de ce să-i fie rușine, și care împarte drept Cuvîntul adevărului. Ferește-te de vorbăriile goale și lumești; căci cei ce le țin, vor înainta tot mai mult în necinstirea lui Dumnezeu. Și cuvîntul lor va roade ca gangrena. Din numărul acestora sînt Imeneu și Filet, cari s-au abătut de la adevăr. Ei zic că a și venit învierea, și răstoarnă credința unora. Totuș temelia tare a lui Dumnezeu stă nezguduită, avînd pecetea aceasta: «Domnul cunoaște pe ceice sînt ai Lui»; și «oricine rostește Numele Domnului, să se depărteze de fărădelege!»

Pentru o clipă, vom lăsa deoparte versetul 14 și vom aborda direct versetul 15. Mai multe adevăruri se conturează limpede din îndemnul adresat lui Timotei de a ținti să devină un lucrător destoinic.

În primul rînd, să spunem că munca pe care lucrătorul creștin o face este învățarea altora din Scriptură. El este chemat să cunoască „Cuvîntul adevărului“.

În al doilea rînd, există două feluri de lucrători. Pe de o parte, sînt cei „încercați“ și găsiți destoinici, „vrednici“; cei care, fiind încercați ca și metalele sau banii, prin foc, au trecut cu bine testul și sînt recunoscuți ca fiind „autentici“¹. Pe de altă parte, sînt cei care n-au fost găsiți vrednici, deoarece au căzut la test. În primul grup intră oricine „n-are de ce să-i fie rușine“, în timp ce celor din al doilea grup trebuie să le fie foarte rușine de ei înșiși.

În al treilea rînd, diferența dintre aceste două categorii de oameni vine din felul în care au mînuit „Cuvîntul adevărului“, adică „lucrul bun încredințat lor“.

Astfel, Pavel stabilește două tipuri antinomice de învățători, oferind cîte un exemplu pentru fiecare caz. Timotei (v. 15) trebuie să fie un bun lucrător, încercat și găsit destoinic. Imeneu și Filet (v. 17) însă sînt lucrători răi, care au pierdut aprobarea lui Dumnezeu căzînd la test și, prin urmare, au toate motivele să se rușineze.

În plus, munca acestor lucrători este sintetizată prin cele două verbe folosite. Lucrătorul bun „împarte drept“ (v. 15) cuvîntul adevărului; lucrătorul rău „se abate“ (v. 18) sau deviază de la adevăr. Trebuie să analizăm mai atent aceste două verbe.

¹ Simpson, p. 136.

a. Lucrătorul bun

Verbul din versetul 15 (*orthotomeō*), tradus de RSV „mînuiește drept“ înseamnă, literal, nu „a împărți drept“ (AV), ci „a tăia drept“. Este un cuvînt foarte neobișnuit și apare doar de trei ori în scripturile grecești, o dată în Noul Testament (în acest verset) și de două ori în cartea Proverbelor, unde în 3:6 citim: „El îți va netezi cărările“, iar în 11:5: „Nevinovăția omului fără prihană îi netezește calea“.

În acest caz, cum anume îi este descris lui Timotei „Cuvîntul adevărului“, încît i se poruncește să-l facă ori să-l taie drept? Nu ca pe animal pentru jertfă gata să fie tăiat în bucăți, după cum au crezut unii comentatori dinainte; nici ca pe o pîine, astfel că „Pavel le atribuie învățătorilor creștini datoria de a tăia sau împărți Cuvîntul, asemeni unui tată care taie pîinea în felii pentru a-și hrăni copiii“¹; nici ca pe o fișie de pînză ce trebuie tăiată ori ca pe un plan defalcat în mai multe părți, după cum învață unii dispensaționaliști moderni; nici chiar, cred, ca pe un bloc de piatră pe care zidarii trebuie să-l taie pentru a putea construi, așa cum sugerează C. K. Barrett²; ci mai degrabă ca pe un drum sau cale ori – vorbind în termeni moderni – ca pe o autostradă care trebuie să-și facă loc drept prin provincie. Astfel, Arndt și Gingrich afirmă că verbul înseamnă „«a tăia drum drept» sau «a tăia un drum direct (prin locuri împădurite sau greu de străbătut) în linie dreaptă» pentru ca cel ce călătorește să poată merge fără ocoluri la destinație“. Este posibil ca metafora să țină mai curînd de domeniul agricol decît de cel al construirii drumurilor; de aceea NEB, urmînd exemplul lui Ioan Gură de Aur, a tradus prin „trage o brazdă dreaptă în proclamarea adevărului“.

¹ Calvin, p. 313.

² Barrett, p. 105.

„Cuvîntul adevărului“ este credința apostolică pe care Timotei a primit-o de la Pavel și pe care trebuie s-o transmită altora. Pentru noi, el este, pur și simplu, Sfînta Scriptură. „A tăia drept“ Cuvîntul adevărului sau „a face cărare dreaptă“ prin el înseamnă, pe de o parte, a expune adevărul biblic nedenaturat, iar pe de altă parte, a fi limpede, inteligibil. Se pare că Sofocle a folosit cuvîntul pentru „a expune logic“ (MM). Astfel, lucrătorul bun rămîne fidel Scripturii, ferindu-se s-o deformeze¹ cituși de puțin. El nu încearcă să inducă în eroare pe nimeni, așa cum a făcut Elima, vrăjitorul care „strîmba căile drepte ale Domnului“ (Fp. 13:10). Dimpotrivă, el mînuiește cu atîta grijă Cuvîntul, încît nu numai că rămîne el însuși pe cale, păstrînd direcția cea bună și ferindu-se de alunecări pe drumuri lăturalnice, dar îi ajută și pe alții s-o urmeze.

b. Lucrătorul rău

Metafora folosită de Pavel pentru a-l descrie pe lucrătorul rău nu este luată nici din domeniul construcțiilor civile, nici din cel agricol, ci este exemplul celui ce trage cu arcul. Adevărul nu mai este asemuit cu un drum ce trebuie construit, nici cu o brazdă ce trebuie arată, ci cu o țintă care trebuie ochită și nimerită. Verbul (v. 18) este *astochēō*, care derivă de la substantivul *stochos*, „țintă“, și înseamnă „a rata ținta“ și astfel „a devia“ de la ceva. Verbul apare de trei ori în Epistolele Pastorale:

„Unii, fiindcă s-au depărtat de aceste lucruri [anume: o dragoste curată, un cuget bun și o credință neprefăcută], au rătăcit și s-au apucat de flecării“ (1 Tm. 1:6). „Ferește-te de... împotrivrivire științei, pe nedrept numite astfel, pe care au mărturisit-o unii și

¹ Cf. 2 Cor. 2:17. Este semnificativ faptul că substantivul *orthotomia* a fost folosit și de Clement din Alexandria și de Eusebiu pentru „ortodoxie“.

s-au rătăcit [RSV: „au ratat ținta“] cu privire la credință“ (1 Tm. 6:20, 21). „Care s-au abătut de la adevăr...“ sau în versiunea NEB: „care au nimerit departe de țintă, ratînd adevărul“ (2 Tm. 2:18).

Ajunși aici, înțelegem care este alternativa pe care Pavel o pune înaintea fiecărui lucrător creștin, căruia i s-a încredințat Cuvîntul adevărului, și care va face ca el să fie un lucrător bun sau un lucrător rău.

Cuvîntul adevărului este o țintă. Trăgînd la țintă, fie o va nimeri, fie o va rata.

Cuvîntul adevărului este un drum. Tăind acest drum prin pădure, el îl va face să fie ori drept, ori strîmb și întortocheat.

Ca rezultat a ceea ce lucrătorul creștin face, a felului în care îi învață pe alții, aceștia din urmă sînt profund afectați, în bine ori în rău. Dacă el taie drumul drept, oamenii vor fi în stare să-l urmeze și să continue să meargă pe acest drum. Dacă, dimpotrivă, el ratează ținta, atenția spectatorilor va fi distrasă de la țintă și ochii lor vor urmări traiectoria săgeții, tot mai îndepărtată de țintă.

Cu privire la un astfel de pericol îl avertizează Pavel pe ucenicul său în aceste versete. În Asia, existau unii care îi învățau pe oameni greșit. În loc să predice Evanghelia lui Pavel, pe „Isus Hristos... înviat din morți“ (v. 8), garanția și modelul învierii celor ce sînt ai Lui, ei afirmau că „învierea a și venit“ (v. 18). Desigur, într-un anume sens este adevărat că Isus Hristos a înviat și cei care Îi aparțin Lui au înviat deja și ei împreună cu El. Cu toate acestea, învierea trupului va avea loc în viitor. Falsii învățători însă negau orice înviere trupestă viitoare (cf. Fp. 17:32; 1 Cor. 15:12). Ei erau, pesemne, precursorii gnosticilor pentru care trupul constituie o povară dăunătoare; prin urmare, ideea învierii trupesti le era de

neconceput, dar și de nedorit. Ei „spiritualizau” învierea spunând că este o eliberare a spiritului din chinga cărnii prin *gnōsis* (cunoaștere) sau afirmau că făgăduința învierii a fost pe deplin împlinită când, prin credință și botez, am înviat împreună cu Hristos. În mod similar, astăzi unii „demitologizează” învierea și vorbesc doar despre credința care „învie” în inima creștinului.

Cei ce susțineau ideile eretice înlocuiau „Cuvîntul adevărului” cu ceea ce Pavel numește „certuri de cuvinte” (v. 14). Verbul folosit aici (*logomacheō*) nu mai apare în altă parte a Noului Testament, deși substantivul *logomachia*, „cuvînt-luptă” (AG), apare în 1 Timotei 6:4 și în Tit 3:9 (doar în unele manuscrise). Cuvîntul pare a se referi la ceea ce aduce aminte de „disputele scolasticilor”¹ medievali. În altă parte, Pavel scrie despre „vorbele goale și lumești” (v. 16, *kenophōnia* sau „discuții fără rost”)².

Sfatul pe care i-l dă Pavel lui Timotei cu privire la astfel de lucrători răi sau învățători falși este „ferește-te de ei”: „...roagă-i fierbinte înaintea lui Dumnezeu să se ferească de certurile de cuvinte, care nu duc la alt folos decît la pieirea celor ce le ascultă” (v. 14). „Ferește-te de vorbele goale și lumești; căci cei ce le țin vor înainta tot mai mult în necinstirea lui Dumnezeu. Și cuvîntul lor va roade ca gangrena” (v. 16, 17a).

Răul provocat de o astfel de învățătură falsă este dublu, întrucît această învățătură este „lumească” și „cangrenoasă”. Adică, în primul rînd, ea îi îndepărtează pe oameni de Dumnezeu. Versetul 16 spune literal că cei ce susțin o asemenea învățătură „vor înainta tot mai mult în necinstirea lui Dumnezeu”. Dar e o „înaintare” chinuită sau, în opinia lui

¹ Simpson, p. 136.

² Acest cuvînt mai apare doar în 1 Tm. 6:20.

Patrick Fairbairn¹, este „o mișcare de înaintare într-o direcție greșită”. În al doilea rînd, ea contaminează întreaga comunitate. Pavel revine de trei ori asupra acestui aspect pentru a-l accentua: „nu duce la alt folos decît la pieirea celor ce le ascultă” (v. 14b). „Învățăturile lor sînt la fel de periculoase ca și sîngele otrăvit pentru trup și se împrăștie ca și microbii dintr-o rană” (v. 17 JBP); și „aceștia răstoarnă credința unora” (v. 18b).

Aceste două tendințe ale ereziei sînt cît se poate de revelatoare. Ar fi înțelept din partea noastră să ne întrebăm în legătură cu orice fel de învățătură două lucruri: care este atitudinea față de Dumnezeu și ce efect are asupra oamenilor. Este adevărat în mod invariabil că eroarea Îl dezonoarează pe Dumnezeu și le aduce mari prejudicii oamenilor. Pe de altă parte, adevărul Îl cinstește întotdeauna pe Dumnezeu, încurajînd evlavia (cf. Ti. 1:16) și întărindu-i întotdeauna pe ascultători. În loc de a provoca o *katastrophē* (v. 14), tulburîndu-i pe oameni și făcîndu-i să se întoarcă înapoi de pe calea credinței, adevărul îi ajută să crească tot mai mult în credință, dragoste și sfințenie.

Deși credința oamenilor poate fi răsturnată (v. 18b), temeliea lui Dumnezeu este sigură. Aceasta este adevărata Biserică pe care El o construiește și care are o dublă „pecete” sau „deviză” (JBP, NEB). Prima este secretă și invizibilă, căci „Domnul îi cunoaște pe cei ce sînt ai Lui” și, prin urmare, îi va păzi de rău pentru totdeauna. A doua este publică și vizibilă, căci „oricine rostește Numele Domnului să se depărteze de fărădelege” și astfel să dovedească prin sfințenia sa că este al Domnului. Probabil este o aluzie la istoria răzvrătirii lui Core, Datan și Abiram din Vechiul Testament, întrucît ambele citate sînt luate

¹ Fairbairn, p. 345.

de acolo (v. Nm. 16:5, 26). În ultimă instanță, spune Pavel, numai Domnul Își cunoaște poporul și numai El poate să distingă adevărul de ceea ce este fals, deoarece este singurul care vede inimile oamenilor. Chiar dacă noi nu putem vedea inima, putem vedea viața, care este dovada cea mai grăitoare cu privire la starea inimii, dovadă evidentă pentru toți oamenii. Ambele „peceți“ sînt importante, cea divină și cea umană, cea nevăzută și cea văzută. Ambele depun mărturie pentru „temelia tare, nezugduită a lui Dumnezeu“, adevărata Sa Biserică.

Ceea ce-l determină pe Pavel să construiască următoarea metaforă este, fără îndoială, referința la necesitatea de a îndepărta răul.

8. Metafora a V-a: Vasul curat (v. 20-22)

Într-o casă mare nu sînt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de pămînt. Unele sînt pentru o întrebuințare de cinste, iar altele pentru o întrebuințare de ocară. Deci, dacă cineva se curăță de acestea, va fi un vas de cinste, sfințit, folositor stăpînului său, destoinic pentru orice lucrare bună. Fugi de poftele tinereții, și urmărește neprihănirea, credința, dragostea, pacea, împreună cu cei ce cheamă pe Domnul dintr-o inimă curată.

Tabloul pe care îl zugrăvește apostolul este clar. În fiecare casă sînt vase sau ustensile de toate felurile: oale, cratițe, farfurii etc. Într-o „casă mare“ sau într-o vilă impunătoare, acestea sînt numeroase și foarte variate, putînd fi împărțite în două categorii sau clase. Din prima fac parte „vasele de aur și de argint“ care sînt folosite „pentru o întrebuințare de cinste“,

„în ocazii speciale“ (JB) și, în special, pentru servirea stăpînului casei. În orice casă există și vase „de lemn și de pămînt“ care, în afară de faptul că sînt inferioare calitativ, sînt destinate unor întrebuințări *de ocară* sau, pur și simplu, au un caracter gospodăresc.

La ce anume face aluzie apostolul prin această metaforă? Fără cea mai mică îndoială, „marea casă“ se referă la casa lui Dumnezeu, Biserica vizibilă și mărturisitoare. Dar cine sînt „vasele“? Din folosirea acestui termen și în alte contexte din Noul Testament tragem concluzia că se referă nu atît la membrii Bisericii, cît la învățătorii Bisericii. De exemplu, Isus îi spune lui Anania despre noul convertit, Saul din Tars, următoarele: „el este un vas, pe care l-am ales, ca să ducă Numele Meu înaintea Neamurilor, înaintea împăraților și înaintea fiilor lui Israel“ (Fp. 9:15). Cîțiva ani mai tîrziu, Pavel se prezintă pe sine și pe cei ce-l însoțeau în lucrare printr-o imagine similară, scriind: „comoara aceasta o purtăm în niște vase de lut“ (2 Cor. 4:7). În aceste versete, cuvintele „vas“/„vase“ sînt traducerea termenului grecesc *skeuos*, așa cum îl folosește Pavel în această scrisoare către Timotei. Un *skeuos* era orice fel de vas. Este adevărat că, numindu-se pe sine însuși „vas de lut“, Pavel dă un alt sens metaforei, deoarece scopul său este să accentueze neputința sa fizică, iar nu să sugereze că ar fi potrivit doar pentru „o întrebuințare de ocară“. Cu toate acestea, tema slujirii este evidentă în fiecare verset. În calitatea sa de „vas“, rolul lui Pavel era acela de a duce Numele lui Hristos înaintea necredincioșilor, altfel spus, la fel cum o lampă fragilă de ceramică răspîndește lumina, tot astfel și apostolul poartă comoara Evangheliei în vasul de lut al trupului său.

Ținînd cont de cele spuse, sîntem îndreptățiți să conchidem că cele două feluri de vase din marea casă (de aur și de argint,

pentru o întrebuințare de cinste; de lemn și de pământ, pentru o întrebuințare de ocară) nu-i vizează pe membrii bisericii, autentici și neautentici, ci pe adevărații sau falșii învățători ai bisericii. De fapt, Pavel nu face decât să-și continue ideea din paragraful precedent, unde pune în contrast două tipuri de învățători: pe cei autentici, ca și Timotei, și pe cei falși, precum Imeneu și Filet. Singura diferență este schimbarea metaforei, de la lucrătorul bun și lucrătorul rău la vasul destinat unei „întrebuințări de cinste“ sau „de ocară“.

Cu greu am putea exagera privilegiul oferit de Pavel lui Timotei în versetul 21. Într-adevăr, el îl extinde făcându-l valabil pentru oricine și pentru fiecare lucrător creștin ce va îndeplini cerințele, deoarece afirmația sa este exprimată în termeni foarte generali: „dacă cineva se curățește de acestea“. Privilegiul de care va avea parte este descris prin niște expresii simple, dar minunate. Propoziția următoare: „va fi un vas de cinste“ este dezvoltată prin trei expresii: „sfințit“ (pus deoparte pentru totdeauna), „folositor“ (sau „la îndemână“) pentru „stăpînul casei“ și „destoinic pentru orice lucrare bună“. Nu se poate închipui o onoare mai mare decât aceea de a fi un instrument în mîna lui Isus Hristos, de a sta la dispoziția Sa pentru promovarea țelurilor Lui sfinte, de a fi disponibil și dispus să-L slujești oricînd vrea El.

Stăpînul casei pune o singură condiție: vasele de care Se folosește El trebuie să fie curate. Promisiunea Sa depinde de acest lucru. Este dintr-o dată limpede că un anume fel de purificare constituie condiția indispensabilă pentru întrebuințarea noastră de către Hristos, dar în ce constă ea? În sintagma „de acestea“ (*apo toutōn*, plural), cuvîntul „acestea“ se referă la „vasele pentru o întrebuințare de ocară“ din versetul precedent. În ce sens, atunci, trebuie să ne curățim pe noi

înșine de acestea? Expresia nu poate însemna că trebuie să rupem legăturile cu toți membrii formali ai bisericii pe care îi suspectăm a fi neautentici ori de-a ne retrage din biserică vizibilă, deoarece Isus ne-a dezvăluit într-una din pildele Sale că în lanul de grîu a fost semănată neghină și că cele două tipuri de semințe nu se vor putea separa decât în momentul secerișului. De altminteri, am văzut deja că cei ce sînt vizați prin imaginea celor două feluri de vase sînt mai degrabă învățătorii, nu membrii bisericii. Faptul acesta și contextul sugerează, așadar, că trebuie să ne ținem departe de învățătorii mincinoși care, asemenea lui Imeneu și Filet, nu numai că neagă unele adevăruri centrale ale Evangheliei, dar (în conformitate cu 1 Tm. 1:19, 20), pîngărindu-și conștiința, au și alunecat într-o anumită formă de nelegiuire. Condiția pusă de Pavel este însă și mai radicală. Trebuie nu să rupem orice legătură cu astfel de oameni, ci să ne ferim de doctrina lor dăunătoare. Ca să ne curățim „de acestea“, este esențial să ne curățim mintea de falsitatea doctrinei lor, iar inimile să le ferim de răutatea lor. Așadar, curăția – curăția învățăturii și curăția vieții – este condiția esențială impusă pentru a-i fi folositori lui Hristos.

Dovada corectitudinii interpretării noastre rezidă tocmai în faptul că metafora celor două tipuri de vase din casa cea mare (v. 20 și 21) este intercalată între două aluzii evidente la o viață de sfințenie: „Oricine rostește Numele Domnului, să se depărteze de fărădelege“ (v. 19) și „Fugi de poftele tinereții, și urmărește neprihănirea...“ (v. 22). Este într-un tot adevărat că Dumnezeu, în suveranitatea providenței Sale, a ales uneori să Se folosească de vase murdare pentru a-Și aduce la îndeplinire judecata și mîntuirea Sa. În epoca Vechiului Testament, Dumnezeu îi numește pe asirienii păgîni „nuiaua mîniei Mele“

cu ajutorul căreia i-a pedepsit pe copiii încăpăținați ai lui Israel, „nuia“ pe care o înlătură mai apoi (Is. 10:5 și urm.). De asemenea, Dumnezeu l-a numit pe regele babilonian Nebucadnețar „slujitorul Meu“, deoarece prin el Și-a judecat poporul, iar pe regele persan Cyrus l-a numit „păstorul“ și „unsul“ Său, deoarece prin el Și-a mîntuit poporul (Ir. 25:9; 27:6; 43:10 și Is. 44:28; 45:1). Acestea însă sînt cazuri excepționale, mai degrabă naționale, decît personale. Ceea ce Sfînta Scriptură accentuează cel mai mult este adevărul general că Dumnezeu alege să folosească vase curate, „unelte ale neprihănirii“ (Rm. 6:13) pentru a duce la împlinire scopurile Sale. Fără îndoială că, în cuvintele pe care i le adresează lui Timotei, Pavel îl îndeamnă să se curețe de orice rău pentru a putea fi folositor Stăpînului său.

Apostolul își continuă ideea, dezvoltînd-o printr-un apel direct, care este și negativ și pozitiv. Elementul negativ este faptul că Timotei trebuie „să fugă de poftele tinereții“. Aceste cuvinte nu se referă exclusiv la pofta sexuală, ci, într-un sens mai larg, la „tendința către autoafirmare,¹ la ambiția egoistă, încăpăținarea nemăsurată, mîndria arogantă și, într-un cuvînt, la „orice imbold rebel al tinereții“ (NEB). Elementul pozitiv este faptul că Timotei trebuie să urmărească cele patru obiective esențiale ale vieții unui creștin – „neprihănirea, credința, dragostea și pacea“ – și trebuie să le urmărească alegîndu-și o tovarășie bună (cu astfel de prieteni, el însuși va trebui „să se curățească de fărădelege“), oameni „ce cheamă pe Domnul dintr-o inimă curată“, care au aceeași foame de neprihănire ca și Timotei și-L roagă pe Dumnezeu să le-o astîmpere.

Să nu trecem cu vederea însă puternicul contrast dintre latura negativă și cea pozitivă a îndemnului lui Pavel, în speță

antinomia dintre cele două verbe: „fugi“ și „urmărește“, ambele fiind deosebit de sugestive. *Pheugō* („fugi“) înseamnă literal „a se pune la adăpost fugind“ sau „a-și căuta un refugiu fugind“, ori „a scăpa“ (AG). Verbul este folosit în sens propriu pentru a desemna fuga din fața unui pericol concret, ca de exemplu fuga lui Moise pentru a evita mînia lui Faraon sau cea a Sfintei Familii de persecuția lui Irod (Fp. 7:29; Mt. 2:13). Tot astfel, păstorul plătit fuge cînd vine lupul; iar creștinii iudei, în anul 70 d.Hr. cînd Ierusalimul era înconjurat de legiunile romane, trebuiau să fugă în munți (In. 10:12, 13; Lc. 21:21). Dacă verbul este folosit în sens figurat, el denotă fuga din fața unui pericol de natură spirituală. Toți păcătoșii sînt siliți „să fugă de mînia viitoare“ (Mt. 3:7). Tuturor creștinilor li se poruncește să fugă de idolatrie, de imoralitate, de spiritul materialist și de iubirea de bani, iar în cazul de față de pofta tinereții (1 Cor. 10:14; 6:18; 1 Tm. 6:11). Este adevărat, se spune și să ne împotrivim diavolului, astfel ca el să fugă de la noi (Ic. 4:7). Dar trebuie să recunoaștem că păcatul este dăunător sufletului. Nu avem voie să cochetăm ori să purtăm tratative cu el. N-avem voie să ne obișnuim cu o atmosferă viciată de păcat, asemeni lui Lot în Sodoma (Gn. 19:15, 16). Dimpotrivă, trebuie să ne depărtăm de el tot mai mult și cît de repede posibil. La fel ca Iosif, cînd soția lui Potifar a încercat să-l seducă, și noi trebuie să fugim (Gn. 39:12).

Verbul *diōkō* („a urmări“) este exact opusul. Căci, dacă *pheugō* înseamnă a fugi de ceva/cineva, *diōkō* înseamnă a fugi după, „a fi pe urmele cuiva în caz de război sau la vînătoare“ (LS). În Noul Testament, verbul este folosit (de vreo treizeci de ori) cu sensul de persecuție. Chiar și Pavel îl folosește pentru a-și descrie faptele de dinaintea convertirii sale, cît de tare a persecutat Biserica lui Dumnezeu (Gl. 1:13) și cum, în furia sa

¹ Lock, p. 101.

dezlănțuită împotriva creștinilor, i-a hărțuit pînă și dincolo de hotarele Israelului, în orașele străine din apropiere (Fp. 26:11). Verbul este folosit și metaforic, pentru a descrie încercarea creștinilor de a urma voia lui Dumnezeu. Recurgînd la metafora unei curse cu care de luptă, Pavel se descrie pe el însuși străduindu-se din toate puterile să înainteze pe calea creștină, încordîndu-și voința pînă la ultimul strop de energie, apoi adaugă: „alerg înainte” și, din nou, „alerg spre țintă” (Fl. 3:12, 14). Creștinul este îndemnat¹ îndeosebi să urmărească neprihănirea morală cu aceeași asiduitate cu care evreii urmăreau neprihănirea legală (Rm. 9:31). În alte pasaje, această neprihănire sau „sfințenie” (Ev. 12:14) este divizată în părțile componente, adăugîndu-i-se și alte virtuți. Astfel, trebuie să urmărim cu înfrigurare „neprihănirea, credința, pacea și dragostea,” conform textului nostru, „neprihănirea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blîndețea” (1 Tm. 6:11) sau, simplu, „dragostea” (1 Cor. 14:1), în special acea dragoste față de străini numită „ospitalitate” (Rm. 12:13) și acel „bine” făcut altora pe care întotdeauna îl urmărește dragostea (1 Ts. 5:15) sau pur și simplu „pacea”, acest har atotcuprinzător, împreună cu „lucrurile care duc la pacea și zidirea noastră” (Ev. 12:14a; 1 Pt. 3:11 citînd Ps. 34:15; Rm. 14:19). În toate aceste versete este folosit același verb: *διώκω*, „a urmări”/„a ținti către”.

Așadar, reunind cele două părți ale îndemnului lui Pavel pe care le-am studiat separat, vedem că trebuie să fugim departe de orice pericol spiritual și, în același timp, să fugim după binele spiritual; să fugim de primul pentru a scăpa de el și, în același timp, să urmărim binele spiritual pentru a-l atinge. Această dublă responsabilitate a creștinului – negativă și pozitivă – reprezintă o învățătură temeinică, repetată cu

¹ Aici și în 1 Tm. 6:11.

insistență în Sfînta Scriptură. Astfel, trebuie să ne lepădăm de noi înșine și să-L urmăm pe Hristos, să ne dezbrăcăm de tot ceea ce ține de viața noastră veche și să ne îmbrăcăm cu ceea ce aparține noii noastre vieți. Trebuie să facem să moară firea noastră pămîntească ce ne ațîță trupul spre păcat și să ne concentrăm mintea asupra lucrurilor cerești. Trebuie să ne răstignim firea pămîntească și să umblăm în Duhul. Respingerea nemiloasă a uneia combinată cu urmarea neprecupețită a celuilalt ni le poruncește Scriptura, dezvăluindu-ne astfel secretul sfințeniei. Numai dacă îndeplinim cerința aceasta putem nădăjdui să fim folositori Stăpînului nostru. Dacă promisiunea trebuie să fie moștenită („va fi un vas pentru o întrebuițare de cinste”), condiția impusă trebuie împlinită („dacă cineva se curăță de tot ce este nevrednic”).

9. Metafora a VI-a: Slujitorul Domnului (v. 23-26)

Ferește-te de întrebările nebune și nefolositoare, căci știi că dau naștere la certuri. Și robul Domnului nu trebuie să se certe; ci să fie blînd cu toți, în stare să învețe pe toți, plin de îngăduință răbdătoare, să îndrepte cu blîndețe pe potrivnici, în nădejdea că Dumnezeu le va da pocăința, ca să ajungă la cunoștința adevărului; și venindu-și în fire, să se desprindă din cursa diavolului, de care au fost prinși ca să-i facă voia.

Avem, din nou, o altă metaforă. Vasul din casă devine sclavul din gospodărie. *Skeuos* se transformă într-un *doulos*. Dar, înainte de-a arăta ce comportament se cuvine să adopte robul Domnului, Pavel creionează contextul în care acesta trebuie să trăiască și să lucreze. El revine la „certurile de

cuvinte“ din versetul 14 și la „vorbe goale și lumești“ din versetul 16.

Cuvîntul tradus prin „certuri“ (v. 23; grecescul *zētēsis*, substantiv la numărul singular) este folosit în mod obișnuit cu unul din cele două sensuri pe care le are. El înseamnă fie o „investigare“ asemănătoare anchetei legale care cerceta acuzațiile formulate împotriva lui Pavel și despre care Festus, fără a ști ce hotărîre să ia, îi dă de știre împăratului Agripa (Fp. 25:20), fie o „discuție“ ca cea dintre apostoli și iudaizatori, privind circumcizia (Fp. 15:2, 7). Dacă îl vom folosi în textul nostru cu primul său sens, atunci va desemna un fel de investigație filosofică și ar putea fi tradus cu „speculație“. Dar dacă-l vom folosi cu cel de-al doilea sens, aluzia va fi la o „controversă“.

Cuvîntul apare de trei ori în Epistolele pastorale, o singură dată în fiecare epistolă (1 Tm. 6:4; 2 Tm. 2:23; Ti. 3:9), sau de patru ori, dacă adăugăm compusul său, *ekzētēsis* (1 Tim. 1:4). Este aproape cert că acest din urmă cuvînt înseamnă o „speculație nefolositoare, inutilă“ (AG) și, în context, este rezultatul unor preocupări derizorii ca „basmе și înșirări de neamuri fără sfîrșit“. Totuși, la sfîrșitul aceleiași epistole, cuvîntul *zētēsis* (plural) este cuplat cu *logomachiai*, însemnînd lupte cu cuvinte, ambele dînd naștere la „pizmă, certuri, clevetiri, bănuieli rele, ciocniri de vorbe“ (1 Tm. 6:4, 5a). Așadar, aici este vorba mai degrabă de o controversă inflăcărată.

Pesemne că nici nu e nevoie să alegem între cele două înțelesuri ale cuvîntului, deoarece apar și împreună. Este cazul, desigur, în Tit 3:9 unde i se spune lui Tit să se ferească de patru lucruri: „de întrebările nebune“ (*zētēsis*), „de înșirările de neamuri“ (din nou, ideea de speculație), „de certuri“ (*ereis*)

și „ciorovăieli (*machas*, „lupte“) privitoare la Lege“. Acest ultim cuvînt este izbitor și în 2 Timotei 2, căci, în versetul 23, Pavel atrage atenția asupra faptului că *zētēseis* „dau naștere la certuri“ (*machas*, din nou) și, în versetul 14, le interzice oamenilor *logomachein* (să se certe cu privire la cuvinte; cf. 1 Tm. 6:4) sau, în versetul 24, *machesthai* (să se certe ori să se lupte). Expresia lui Calvin, „speculație ce iscă certuri“¹, reunește ambele sensuri ale cuvîntului.

Ce anume îi este interzis lui Timotei și, prin el, tuturor lucrătorilor creștini de azi? Nu putem conchide că se interzice orice controversă. Cînd era la mijloc adevărul Evangheliei, Pavel însuși îl apăra destul de aprins, pînă acolo că i s-a opus deschis apostolului Petru, în public (Gl. 2:11-14). Mai mult, în aceste Epistole pastorale, el îi îndeamnă cu insistență pe Timotei și pe Tit să păstreze sînta comoară a adevărului și să se lupte pentru ea. Fiecare creștin trebuie într-un anume sens „să lupte lupta cea bună a credinței“ (1 Tm. 6:12; 2 Tm. 4:7), căutînd s-o apere și s-o păstreze intactă cu orice preț. Ne sînt interzise controversese „nebune și nefolositoare“, care iscă „certuri“. Acestea sînt „stupide“ sau „inutile“ (JB), deoarece sînt speculative. Din același motiv, ele sînt „fără noimă“, „nebune“ (*apaideutos*), literal „neinstruite“, deoarece ele deviază de la Scriptură și nu se supun disciplinei intelectuale pe care Scriptura trebuie să ne-o impună fiecăruia dintre noi. De asemenea, inevitabil, ele „dau naștere la certuri“, deoarece, cînd oamenii părăsesc revelația de dragul speculației, ei nu mai au o autoritate pe care să o accepte, nici o curte de apel imparțială. Și alunecă pe panta purei subiectivități și a discuțiilor fără folos unde părerea unuia este la fel de bună (sau rea) ca și a celuiilalt. Dacă măcar Biserica ar fi luat seama la

¹ Calvin, p. 312.

acest avertisment! Combinarea speculațiilor nebiblice cu polemicile dure au adus mari prejudicii cauzei lui Hristos.

Trăsătura fundamentală a „robului Domnului“ trebuie să fie „blindețea“ (v. 24, 25a). Am văzut că lucrarea sa este de a-i învăța pe alții. Prin urmare, trebuie să fie un „învățător priceput“ (*didaktikos*), înzestrat cu darul sau aptitudinea de a-i învăța pe alții. Uneori învățătura dată altora va trebui să fie atît negativă, cît și pozitivă. Altfel spus, el este chemat nu numai să-i învețe adevărul pe oamenii lăsați în grija sa, dar și să îndrepte greșelile. N-are voie să se retragă, „ci să-i îndrepte pe potrivnici“, pe oamenii care-i contestă spusele (JB). Dar în timpul întregii sale lucrări, de învățare și corectare, va trebui să dea dovadă de o anumită calitate: „nu trebuie să se certe“, ci să fie „blînd cu toți..., plin de îngăduință răbdătoare“ și întotdeauna caracterizat de „blîndețe“. Primul cuvînt (*ēpios*) înseamnă „tandrețe“ și este folosit de Pavel pentru a descrie atitudinea unei „doici care se îngrijește cu drag de copiii ei“ (1 Ts. 2:7). Al doilea cuvînt (*anexikakos*) înseamnă literal „a răbda răul fără resentimente“ (AG) și deci a fi îngăduitor față de nesăbuițele lor și tolerant față de slăbiciunile lor. Ultimul dintre cele trei cuvinte (*praütēs*) adaugă la blîndețea înfățișată de celelalte două următoarele trăsături: „smerenie, politețe, modestie, caracter împăciuitoar“ (AV). Opusul blîndeții este insolența, trufia și brutalitatea.

Toate aceste calități trebuie să se reflecte din felul de-a fi al „robului Domnului“, calități ce, în mod deliberat desigur, constituie o reminiscență a „robului Domnului“ descris de Isaia în „cîntecele Robului“. Acel slujitor primise de la Dumnezeu „o limbă iscusită“. Folosind-o cu înțelepciune, El știa „să învieze cu vorba pe cel doborît de întristare“. Era așa de blînd în tot ceea ce făcea, încît nu l-ai fi auzit niciodată țipînd sau ridicînd

tonul și era așa de sensibil, încît se purta cu amabilitate cu oamenii descurajați și cu cei a căror credință de-abia mai pîlpîia. El n-ar fi zdrobit o trestie frîntă și nici n-ar fi stins mucul care fumează. Cînd oamenii I s-au împotrivit, El n-a opus rezistență, nici nu S-a răzbunat, ci Și-a dat spatele celor ce-L băteau și obrajii celor ce Îi smulgeau barba, iar fața celor ce Îl scuipau. A acceptat să fie dus așa cum se duce o oaie la tăiere: fără a scoate un sunet și fără cea mai mică împotrivire (Is. 50:4; 42:2, 3; 50:6; 53:7). Așa a fost Isus din Nazaret, Robul Domnului, care S-a descris spunînd că este „blînd și smerit cu inima“ (Mt. 11:29). „Blîndețea și bunătatea lui Hristos“ (2 Cor. 10:1) trebuie să-i caracterizeze pe toți cei care, astăzi, pretind a fi robii Domnului.

Mai mult chiar, dacă robul Domnului se străduiește să adauge învățaturii sale creștine și frumusețea unui caracter creștin și dacă rămîne smerit în relațiile lui cu cei îndărătnici, gata „să-i îndrepte cu blîndețe pe potrivnici“, atunci un mare bine spiritual se poate naște de aici. Printr-o astfel de slujire, Dumnezeu Însuși poate împlini o mareață mîntuire.

Trebuie să remarcăm cu atenție cum sînt priviți, în versetele 25b și 26, acești potrivnici ai adevărului apostolic. Aceștia sînt evident păcătoși, deoarece au nevoie de „pocăință“, și de asemenea se află pe un drum greșit în ce privește doctrina sănătoasă, deoarece trebuie „să ajungă la cunoștința adevărului“. Dar lucrul cel mai izbitor este faptul că alunecarea lor de la calea cea dreaptă este văzută ca un simptom al „cursei diavolului“ din care trebuie salvați. Deși rolul pe care-l joacă blîndul rob al Domnului este important, totuși Dumnezeu este Cel ce dăruiește sau oferă (*dōē*) pocăință potrivnicilor adevărului, El le luminează mintea pentru a cunoaște adevărul, tot El îi eliberează din cursa diavolului.

RSV nu greșește când traduce expresiile „să se pocăiască și să vină la cunoașterea adevărului“ ca fiind etape diferite; totuși, expresia grecească este, literal: „le va da pocăința ca să (eis) ajungă la cunoașterea adevărului“. Așadar, cunoașterea adevărului este o consecință a pocăinței lor. Acesta este un bun exemplu al puternicei legături – afirmate pretutindeni în Sfânta Scriptură – dintre domeniul moral și cel intelectual. Fiecare om recunoaște că, desigur, credința ne determină conduita, dar nu fiecare om recunoaște cu aceeași tenacitate că și conduita noastră ne determină credința. Întocmai cum sfidarea conștiinței duce la distrugerea credinței noastre (1 Tm. 1:19), tot astfel căința sinceră duce la cunoașterea adevărului.

O oarecare incertitudine subzistă cu privire la ultima afirmație a versetului 26, „de care au fost prinși ca să-i facă voia“. Nu este prea clar dacă cel ce i-a prins și cel a căror voie o fac este Dumnezeu sau Satana. Unii comentatori cred că ambele se referă la Dumnezeu și că descriu eliberarea divină a oamenilor de sub puterea diavolului. Aceștia sînt acum „prinși de Dumnezeu și s-au supus vocii Lui“ (NEB, notă). Verbul „a prinde“, „a captura“ este *zōgreō* și înseamnă „a prinde pe cineva viu“ (AG). Verbul mai este folosit doar în Luca 5:10, unde Isus îi spune pescarului Petru că, pe viitor, el va „prinde oameni“ [„va fi pescar de oameni“, în versiunea Cornilescu – n.trad.]. De aceea, pesemne, unii comentatori atribuie rolul acesta însuși robului Domnului, bunăoară Lock: „Este oare cu neputință să fiu pescar de oameni, să le salvez viața și să-i ajut să împlinescă voia adevăratului lor Stăpîn?“¹

Alții cred că, deși voia este a lui Dumnezeu, cel ce-i ține captivi este diavolul. În acest caz, oamenii „se desprind din

cursa diavolului de care au fost prinși ca să-I facă voia“ (adică voia lui Dumnezeu – RSV, notă).

Dar cea mai mare parte a comentatorilor consideră că ambele propoziții ale frazei se referă la diavol. În acest caz, fraza nu face decît să dezvolte ceea ce se înțelege prin „cursa diavolului“. În această cursă, „diavolul i-a prins și-i ține încătușați“ (JB). Dacă interpretarea aceasta este corectă, atunci ea ne îngăduie să vedem ce se ascunde în culisele fiecărei lucrări de propovăduire a Evangheliei. În spatele scenei are loc o bătălie spirituală înverșunată, imperceptibilă ochilor oamenilor din sală. Acțiunile cutremurătoare ale diavolului sînt descrise foarte plastic. El este asemuit unui vînător ce-și capturează prada fără s-o omoare, folosindu-se de o „cursă“ sau de o capcană ingenioasă. De asemenea, el își ametește sau îmbată victimele, deoarece cuvîntul folosit pentru a descrie eliberarea acestora (*ananēphō*) înseamnă literal „a deveni sobru, serios“ sau „a-și (re)veni în simțiri“ (AG), după o perioadă de intoxicație diabolică. Dintr-o astfel de captivitate, în care oamenii sînt atrași în cursă și dopați de către diavol, numai Dumnezeu îi poate scăpa, dăruindu-le pocăința ca să ajungă la cunoașterea adevărului. Totuși, El Își împlinește mîntuirea prin lucrarea unuia dintre robii Săi, a unuia care se ferește de-a se certa și care îi învață pe oameni cu blîndețe, răbdare și bunătate.

Privind retrospectiv întregul capitol 2, sîntem în măsură să stabilim portretul complex al lucrătorului creștin ideal pe care Pavel l-a zugrăvit cu o varietate de cuvinte și imagini. Asemeni ostașului bun, sportivului supus rînduieiilor și plugarului harnic, trebuie să fim totalmente dedicați muncii noastre. Asemeni unui lucrător destoinic, trebuie să predicăm Evanghelia într-un mod

¹ Lock, p. 98.

foarte exact și limpede. Asemeni vaselor pentru o întrebuințare de cinste, trebuie să fim neprihăniți în conduită și caracter. Și, ca robul Domnului, trebuie să fim amabili și delicăți în felul nostru de a ne purta cu oamenii. Fiecare imagine ilustrează o trăsătură specifică ce contribuie la întregirea portretului și, în fond, stabilește o condiție a rodniciei. Numai dacă ne dăruim în întregime și fără rezerve trudei ostășești, sportive, agricole putem aștepta roadele. Numai dacă vom împărți drept Cuvântul adevărului, fără a devia cîtuși de puțin de la el, vom fi găsiți destoinici și acceptați de către Dumnezeu și nu vom avea de ce să ne rușinăm. Numai dacă ne vom curăți de tot ceea ce este josnic și rușinos, de orice păcat și greșală, vom fi vase pentru o întrebuințare de cinste, folositoare Stăpînului casei. Numai dacă vom fi blînzi și pașnici, asemeni adevăraților slujitori ai Domnului, va binevoi Dumnezeu să le dea adversarilor noștri pocăința, cunoașterea adevărului și eliberarea de sub puterea diavolului.

Iată, așadar, dificila noastră responsabilitate de a munci și suferi pentru Evanghelie. Nu-i de mirare că acest capitol a început cu îndemnul „întărește-te în harul care este în Hristos Isus“.